

פֶּסוּק וְפֶּסוּק

מדריך למורה
פרשות וישלח - ויחי

רחוב אהרונביץ 1 בני ברק פינת ד'בוטינסקי
טל': 03-5791123 | פקס: 03-5791124
www.mbb.co.il | אימייל: mb@012.net.il

מחשבת
בצלאל
פשוט ללמוד וללמד

תכנית ללימוד פרשות וישלח-ויחי בכיתה ב'

כתיבה ועריכה: אליעזר קרקובר
עריכת לשון וניקוד: ד"ר חגית אביעוז
עיצוב וגרפיקה: יעל ברגר
איורים: דרור אדם

© כל הזכויות שמורות למחשבת בצלאל
אין להעתיק או לשכפל חומר זה או חלקים ממנו בשום צורה
או בשום אמצעי אלקטרוני או מכני ללא אישור בכתב.

רחוב אהרונביץ 1 בני ברק פינת ז'בוטינסקי
טל': 03-5791123 | פקס: 03-5791124
אימייל: mb@012.net.il | www.mbb.co.il

מורים ומורות יקרים!

אנו שמחים להגיש לפניכם את המדריך למורה "פסוק בפסוק" לפרשות וישלח-ויחי. חוברת זו היא המשך למדריך למורה "פסוק בפסוק" לפרשות בראשית, נח, לך-לך, וירא-ויצא.

עקרונות הלימוד בחוברת:

1. ללמד את פסוקי התורה מתוך הכתוב ולא במנותק ממנו.
 2. ללמד לפי סדר הפסוקים בלי דילוגים.
 3. להפיק מתוך הלימוד יסודות אמוניים וערכיים, נוסף לידיעת הכתוב עצמו.
 4. לשתף את הילדים בחשיבה וביצירה.
- עקרונות אלו יעזרו למורה גם לבנות את השיעור באופן שבו תיווצר חוויה לתלמיד במפגש שלו עם הפסוקים ובלימודו את התורה הקדושה שנתן לנו ה'!

מבנה המדריך למורה:

חשוב לציין שאין במדריך למורה 'מערכי שיעור', אלא חומר רב שיכול לעזור למורה בהכנת השיעור. המדריך מחולק ליחידות לימוד בהתאמה לחוברות של התלמידים.

בכל יחידת הוראה ישנם ארבעה חלקים:

א. הקדמה - ההקדמה נועדה לקשר את היחידה ליחידות הקודמות שנלמדו ולתת רקע לפסוקי היחידה. הדברים שבהקדמה נועדו למורה, וניתן להיעזר בהם בהכנת ההקדמה לתלמידים.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים - הביאור משולב בתוך הפסוקים.

באשר לביאור - אנו מבקשים לעודד את המורים לבאר את הפסוקים תוך כדי קריאת הפסוקים, בשילוב עצירות באמצע הקריאה לחשיבה משותפת, לפיתוח דיון וכדומה (ולא לבאר את הפסוקים במנותק מקריאתם).
באשר ל"מילים חדשות" - אנו מציעים להימנע משימוש במונח "מילים קשות" ולהשתמש במקומו במונח "מילים חדשות", המתבארות תוך כדי קריאת הפסוקים ולימודם. את רוב המילים החדשות המורה יבאר בעצמו, ואולם ניתן בכל יחידה לבחור מילים שאותן ינסו התלמידים לבאר בעצמם, באמצעות מילה דומה או באמצעות ההקשר.
הערה: במקומות שבהם שילבנו בביאור, דברים שהם מעבר לביאור המילים עצמן - סימנו את הדברים בסוגריים.

ג. מנגינת הכתוב - בחלק זה ניסינו למקד נושא ערכי מרכזי העולה מתוך לימוד הפסוקים. מוצע שנושא זה יהיה המסר של השיעור, הלקח של הלימוד, מעין "ברית תיכון" שיוכל להוות את הציר המרכזי של השיעור.

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה - בחלק זה ימצא המורה הסברים להפעלות שבחוברת וכן רעיונות לדברים נוספים שניתן ללמד ולעשות בכיתה. ברור מאליהם שאם למורה יש רעיונות נוספים הוא מוזמן לעשות אותם, ונשמח שישתף את חבריו המורים ואותנו ברעיונותיו.

בשולי כל יחידה מופיע צילום העמודים מחוברת התלמיד כדי להקל על המורה לתכנן את השיעור וללמדו.

מבנה החוברת לתלמיד:

מבנה כללי: בחוברות על פרשות בראשית, נח ולך-לך הובאו כל הפסוקים במלואם על מנת לדרג את הכניסה ללימוד החומש ולאפשר לקיים את כל הלמידה מתוך החוברת. בחוברת לתלמיד מפרשת וירא והלאה, כבר לא מובאים כל הפסוקים במלואם, כדי להשאיר את הלימוד העיקרי של הפסוקים ללמידה **מתוך החומש**. בחוברת לתלמיד הובאו רק כותרות מתוך הפסוקים וציטוטים חלקיים על פי הצורך, על מנת לאפשר עיון ממוקד בפסוקים הנדרשים מבלי להזדקק למעברים חוזרים ונשנים בין החוברת לחומש.

- כל פרשה מחולקת ליחידות לימוד. לכל יחידת לימוד ישנם מסגרת מוגדרת של פסוקים, וכותרת. ההרגל ללימוד לפי יחידות (יחידה לשיעור או יחידה ליום) הינו חשוב מאוד! לימוד על פי יחידות מסדר את הלימוד לאורך השנה, נותן לתלמידים תחושה של התקדמות והספק ומאפשר ללמוד את כל הנושאים בקצב נכון לאורך השנה.
- החוברת בנויה בצורה "מודולרית" - אפשר לתת לתלמידים לעשות את כל העבודות או לבחור רק את חלקן. אפשר לענות על רוב השאלות בקצרה ולהמשיך ואפשר להתעכב ולהרחיב. הכל לפי שיקול דעת המורה וכמות הזמן העומדת לרשותו. ניתן ללמד את רוב יחידות הלימוד בשיעור אחד ועם זאת, עבור בתי ספר שמקדישים יותר שעות לשיעורי תורה, החוברת מאפשרת:
 - (1) לפתח דיונים בכיתה סביב השאלות שבחוברת - ה'כוונה לכך נמצאת ב'מדריך למורה'.
 - (2) להרחיב ולהעמיק את הלימוד בעזרת הצעות נוספות המופיעות ב'מדריך למורה'.
- הפסוקים בחוברת מובאים עם טעמי המקרא עבור בתי ספר או כיתות הלומדים את הפסוקים עם טעמים.
- אנחנו ממליצים, גם ללומדים את הלימוד הבסיסי בלבד וגם למרחיבים ולמשננים, ללמוד לפחות **5-4 יחידות** לימוד בשבוע.
- החוברת נועדה ללוות את הלימוד בכיתה, ולא נועדה ללימוד עצמי של התלמידים או לשיעורי בית. (אפשר כמובן להשלים משימות באופן עצמאי בבית או בכיתה, אך בעיקרה החוברת נועדה ללוות את הלימוד, והמשימות שבה נועדו 'לפתוח פתח' לדיונים ולהרחבות בכיתה).

ברצוני להודות לבורא העולם שזיכני ללמד תשב"ר ולהיות שותף להכנת חומרי עזר להוראת החומש. חובה נעימה היא לי להודות לכל האנשים היקרים שהשתתפו ותרמו מכוחם ומזמנם להוצאת החוברת, מי ביעוץ, מי בהערות ומי בעיצוב. לישראל יוקל על תרומתו לפיתוח מבנה החוברת, לצוות הפיתוח הפדגוגי ולעובדי מרכז פסג"ה "מחשבת-בצלאל" ולעומד בראשו, ר' משה לוי, על עבודתם המסורה. יהי רצון שיזכו לראות ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם בעז"ה. אני מקווה שהחוברת תהיה לעזר למורים ותתרום להוראת התורה הקדושה לילדי ישראל, בעז"ה.

אשמח לקבל תגובות והערות בדואר האלקטרוני: eliora101@gmail.com

אליעזר קרקובר

החוברת חייבת בשמירה או בגניזה.

הצעה למבנה שיעור:

(1) הקדמה

מטרת ההקדמה היא יצירת עניין אצל התלמידים, קישור ליחידה הקודמת, העלאת שאלה, מחשבה וכדומה. כל זאת על מנת שהלימוד יהיה מתוך הקשר, עניין וסקרנות (ניתן להיעזר בהקדמות שבמדריך למורה).

(2) קריאת הפסוקים בקול

קריאת הפסוקים בכיתה בקול היא מרכיב חשוב בשיעור. הקריאה יוצרת אווירת למידה, מרכזת את התלמידים ומרגילה אותם לקריאה מדויקת בתורה, בהטעמה ובהנגנה נכונה.

ישנן מספר אפשרויות של קריאה, והמורה יבחר את המתאים לתלמידי הכיתה על פי שיקול דעתו:

- המורה קורא לבדו בקול והתלמידים עוקבים בחומש בעזרת אצבע.

- המורה קורא והתלמידים חוזרים אחריו מילה במילה.

- המורה קורא ביחד עם התלמידים.

- תלמיד קורא ואחריו כל התלמידים.

(ניתן לשלב כמה צורות קריאה, וכן לחשוב על עוד אפשרויות).

- קריאה בטעמי המקרא או בלעדיהם - לפי שיטת הלימוד בבית הספר.

(נדגיש כי כאשר קוראים פסוקים שלמים, ניתן לבטא את שמות הקודש המפורשים.

יש להקפיד להסביר לילדים את ההבדל בין ציטוט חלקי של פסוק או דיבור על הפסוק לבין קריאת פסוק שלם,

שרק בה מותר לבטא את השמות הקדושים).

(3) לימוד הפסוקים

אחרי הקריאה הראשונית, חוזר המורה וקורא את הפסוקים שוב. בפעם הזאת - בשילוב הסברים ובשיתוף התלמידים בהבנת

הפסוקים. רצוי כמובן שההסברים יהיו מעניינים וחויייתיים. אפשר להיעזר בביאורים שבמדריך למורה וב"מנגינת הכתוב".

בסיום ההסבר, כדאי להוסיף קריאה נוספת של הפסוקים (קריאה מסכמת).

(4) משימות בחוברת

יש משימות העוסקות בהבנת הכתוב בפסוקים. יש משימות שמסכמות, מסדרות או ממחישות את מה שנלמד. ויש משימות

המביאות לידי ביטוי מסרים ערכיים העולים מתוך הכתוב. המורה יחליט אילו משימות מתאימות לשילוב במהלך לימוד

הפסוקים ואילו משימות מתאימות יותר אחרי הלימוד הראשוני.

בחלק מהמשימות נדרשת הכוונה של המורה וחלקן יכולות לשמש גם בסיס לשיחה ולדיון בכיתה.

(5) סיכום השיעור

סיכום ושאלות קצרות בעל-פה לחזרה על עיקרי הדברים שנלמדו במהלך השיעור.

(בתי ספר או כיתות שבהם שינון הפסוקים מהווה חלק מהותי מהלימוד - יסיימו את השיעור בשינון נוסף של הפסוקים).

